

Urbanik Tímea

"Ilyenek a mesék, amelyek képesek túlélni a valóságot"

Mészöly Miklós mesetörténetei

Mészöly Miklós irodalmi munkásságában az értelmezés és kanonizálás szempontjából a versek mellett a mesék szorulnak peremvidékre. Mindkét műfaj mézőlyi megvalósulása a keretek újragondolását kívánja, s inkább komplex, egymást támogató műfaji együttállásról van szó, mint tisztán megvalósuló műfajokról. E komplexitás szemléleti háttérében az író talán egyik legfontosabb törekvése állhat: a sűrítés. A befogadás oldalán ez a másfajta tisztaságú műfajiság is okozhatja az értelmezés nehézségeit. A versek életmű-sorozatbeli megjelenésekor így szól az olvasót segítő önértelmezés:

"Kiemelések - írhattam volna alcímnek, s ezt ha szó szerint érti az Olvasó, joggal gondolna arra a senkiföldjére, ahol a próza már nem próza s a vers még nem vers. Ami erről a területről begyűjthető, másképp azonos önmagával, mint egy tiszta műfajú vers vagy próza. Valamiképpen az eldöntetlenségben időzik, viszont annyira makacsul, hogy semmi erővel nem mozdítható el onnét. S ez már jogossá teheti a gyanút, hogy ott van a legjobb helyén, ahol megmakacsolta magát. S rendhagyó tisztaságát éppen azzal őrizheti meg, ha nem igyekszik eltitkolni, honnan tévedt erre a senkiföldjére."

A mesék esetében a Szigeti László által készített nagyinterjúban így vall Mészöly: "Mintha meséim nem is mesék lennének a szó klasszikus gyermekirodalmi értelmezésében, hanem felnőtteknek szóló történetek." Meséi egy részében valóban ilyen átmeneti műfajról, felnőtteknek írott történetekről van szó.

Egyik esszéjében ír Mészöly a meséléshez, meseíráshoz való viszonyáról. Az ötvenes évek elején inkább rábeszélésre mint belső ösztönzésre kezdett meséket írni, illetve valahányszor visszautasították egy novelláját, önvigasztalásul írt egy mesét. 1955-ben egy leporellókiadás után megjelenik első önálló mesekötete Hétalvó puttonyocska címmel, ezt követi 1964-ben A hiú Cserép-királykisasszony, majd 1965-ben egy gyűjteményes mesekötet Az elvarázsolt tűzoltózenekar címmel. 1976-ban a Móra Könyvkiadónál A pipiske és a fűszál című mesekötete jelenik meg, egy évvel később a Kerti hangverseny című kötet. Gyűjteményes mesekötete Az elvarázsolt tűzoltó-zenekar és más mesék címmel jelenik meg 1980-ban. Korabeli méltató ismertetések után igazán elemző, értelmező hozzáállás Thomka Beáta Mészöly monográfiájának vonatkozó részében, Lovász Andrea tanulmányában és N. Tóth Anikó kritikájában nyilvánul meg. A saját mesék mellett jelentősek meseátdolgozásai, mesefordításai, melyeknek gyűjteményes meseköteteiben külön fejezetet szentel. Közülük félszáz meseválogatásban szerepel egyrészt saját meséivel, másrészt mesefordításaival. A meseírás, -átdolgozás mellett, az ötvenes évek elején kapcsolatba kerül a bábművészetrel, az Állami Bábszínház dramaturgjaként dolgozik néhány évig. 1960-ban jelenik meg a Fekete gólya címet viselő ifjúsági regénye, mely a Tüskevárhoz hasonló témájú, erős líraiságú történetbe kalauzolja az olvasót.

Annak, hogy írói munkásságában milyen helyet tölt be a mese műfaja egyik legfőbb bizonyítéka, hogy novellásköteteibe is választ közülük. A második elbeszélés-kötetként, 1957-ben megjelenő Sötét jelek, a 15 elbeszélés mellett 9 mesét is tartalmaz, majd az 1975-ben publikált első reprezentatív elbeszélés-gyűjtemény, az Alakulások is közöl 6 mesét. Az 1985-ben kiadott Merre a csillag jár

[archívum](#)

2004 / 12
[december](#)

című elbeszéléskötet keretének nyitó darabját is egy mese alkotja, majd Az én Pannóniám című gyűjteményes kötetben (1991) is megtalálható a próza-, esszé- és versek között két mese. Ezek a mesék a felnőtteknek írt mesecsokorból kerülnek ki, a mesekötetekben külön fejezetben szerepelnek, illetve az 1965-ös mesekötet már alcímével - Mesék kicsiknek és nagyoknak - jelöli, hogy nem tisztán gyermekkötetéről van szó.

A meséről s a meseíráról szóló esszéjében Mészöly így fogalmaz: "Mondják, hogy a gyermek valamennyiünkben ott van, s a jó meseíró ezt a gyermeket faggatja magában. Ettől a tanácstól azonban még nem leszünk feltétlenül jó meseírók. A fordítottjára is szükség van: hogy a rejtőző gyermek is faggatni kezdje bennünk a felnőttet. A nagy mesék - de az egyszerűen jó mesék is - mindig két tükröt villantanak össze: a gyermek ártatlanságát és a mi megcsupált ártatlanságunkat." Hogy mennyire tudatos volt a mese mint műfaj választása, beépítése az életműbe arra jó példa a Merre a csillag jár című kötet kapcsán készült interjúrészlet: "Itt térnék vissza egy szóval arra, amit a kompozícióról mondtál; hogy a kötet mesével indít és egy filozófiai költeménnyel zár. Ez is tudatos választás volt. Minden epika bölcsője a mese. Nekem prózaíróként is fontos műfaj - sok mesét írtam gyermekeknek, felnőtteknek. Amese talán a legcsillogóbb "árnyék" rajtunk és bennünk. Valami, ami megfoghatatlanul valóságosabb minden másnál, ami kitelik belőlünk. Minden embernek van egy mese-vízjele. Ez az ő ártatlansága, még ha elbukik is."

S nem csupán a kötet szerkesztések kompozíciójából derül ki a műfaj iránti elkötelezettség, hanem versnek, esszé-novellának is témájává válik a mese. Epikájában többször él a meseformával. Az atléta halála című regényben a bábszínházban játszott meseelőadás, a Shakespeare-től is ismert "történet a történetben" technikával az atléta alakja és a szereplők közti viszonyok értelmezése szempontjából a regény reflexív pontja. A Saulusban a regény kulcstörténete az anyajuhát kereső és végül "megtaláló", megvakuló koldusról mint mese mondódik el. A Csöndes délután című elbeszélésben egy népmese adja a történet háttérét és megoldását is, a két egyforma királyfi meséje, mely a gyermek számára az élet értelmezésének keretét tudja az adott élethelyzetben betölteni. Akár Bettelheim meseelemzéseinek magyarázójaként is lehet olvasni az elbeszélést, a mese bővületének természetrajzát a gyermek és a felnőtt oldaláról egyaránt érzékletesen mutatja be. A Magyar novella című rövidprózában Jamma története mint mese mondódik el, s a Kerti hangverseny című mesében is szerepel a kisfiú, Jamma. A novellában rövid életének fontos eseményeit, s halálát mondja el a narrátor, a mese világában Jamma folyamatos megérkezésben van egy másik dimenzióban.

Talán ennyi példa is elegendő a mese műfajának fontosságát illusztrálni Mészöly oeuvre-jében.

Arról, hogy Mészöly Miklós mely meséit és milyen formában tartotta fontosnak kiemelni az életműből, azt szinte az írói pálya végén, 1995-ben összeállított életműsorozat terve és az ez alapján 1998-ban megjelent Mesék címet viselő kötet tanúskodik. Ezért tekintem a mesékről szólva ezt a reprezentatív gyűjteményt alapnak, mely a mészölyi meseírás keresztmetszetét adja.

Mészöly életművében a kötetkompozícióknak különösen nagy szerepe van, ez jellemzi a meseköteteit is. Az életműsorozat Mesék című kötete két részre tagolódik: a Böngésző itthon és a Böngésző - a Nagyvilágban című részekre, bár a második, mesefordításokat tartalmazó rész inkább csak rövid kiegészítésként van jelen a kraó és kalapalo mesékkal. A Böngésző itthon az 1965-ös Az elvarázsolt tűzoltózenekar című kötet kompozíciós keretét eleveníti fel, melyben a narrátor egy nevesincs faluban szerzett élményeiről mesél, egyre általánosabb tapasztalatként írva le ezeket. Ebben a faluban muzsikál az elvarázsolt tűzoltózenekar hét tagja, s muzsikájukra visszaemlékezve a régen hallott muzsika beszélni kezd. "Így hallgassátok ti is - nem én mesélek. Az elvarázsolt tűzoltózenekar muzsikál." Thomka Beáta írja Mészöly meseírásáról: "Olyan személyiségrétegeket aktivizál ez a tevékenységforma, melyek az elbeszélőt felváltó mesemondót ismeretlen személyként állítják váratlanul elének."

A narrátornak az a gesztusa, hogy saját hangját a hét zenész dalából mesévé átalakuló elbeszélésekre váltja át, alátámasztja a több személyiségréteg bevonását feltételező értelmezést, főként ha a hetes számra mint a teljesség szimbólumára gondolunk.

Archaikus helyszínre érkezünk, ahol a beszédet megelőzi a dallam, az idő pedig a mese állandó jelenideje. A kötet az együtt töltendő napot napszakokra bontja, a reggel, a délután és az este meséire. Fontos változtatás az 1965-ös kötethez képest, hogy míg az alcím ott Mesék kicsiknek és nagyoknak, az 1998-as életmű-sorozatbeli kötet címe Meséket ígér, az alcím: Történetek - kicsiknek és nagyoknak. Egy történetmondó meséit olvassuk vagy egy mesemondó történeteit? A napszakok a korosztályok szerinti felosztás metaforikus párhuzamát képezik, a műfaji bizonytalanság mellett ezzel az irányítással segítve az olvasást.

A reggel meséiben a cintányéros, a bombardonos és a dobos viszi majd a hangot, mint a reggel meséihez fűzött mesemondói bevezetésben olvasható. A narrátor a zenészek bemutatásának sorrendjét itt is tartja. Az ő dallamaik szólnak a legkisebbeknek. Ezek a mesék általában rövid terjedelműek, egyszerűek, egy-két tevékenységelemre koncentráló, gyakran egy-egy életérzést, hangulatot érzékletessé tevő történetek. E mesék hősei tárgyak, állatok vagy gyerekek. A tárgyakról szóló mesék érzékenyen, népmesei optimizmussal vidámabbra hangoltan elevenítik fel az anderseni hagyományt. Például Vakarocska, aki az útravaló szerepét tölti be a népmesékben, Mészöly meséjében főszereplővé válik, s az ő keletkezéstörténete lesz a mese, amely épp ott végződik, ahol a mesék kezdődni szoktak: az útnak indulással. Az állatok a jól ismert mesei funkcióknak megfelelően emberi tulajdonságokat képviselnek, s gyakran a tanító szándék sem maradhat el. A gyerekek játékkal vagy háziállatokkal indulnak kalandos útjukra, ilyen Kiskati vagy Guru története. A reggeli mesék meseterei sok szállal kötődnek a néphagyományhoz nyelvi, tárgyi szinten, és a táj szempontjából. Jellemzően falusi környezetben, vagy a természetben játszódnak, optimista, olykor naiv világkép rajzolódik ki bennük. A népmesei hagyományokkal folytatott dialógus mellett a néphagyomány forrásként való szerepeltetése a népdalok, mondókák, tárgyak, szokások szintjén is megjelenik.

A délután meséit bevezető narrátori kiszólás az 1965-ös kötetbeli bevezetőnek rövidített, átírt változata, a zenészek "megfontolt szavakat raknak egymás mellé, hogy a hosszú délutánra bőven maradjon álmodnivaló..." Itt már arról sem esik szó, hogy az előző változatban délben a trombitásé, a pikulásé és a fuvalásé volt a főszerep.

E napszak meséit a megszólított hagyomány alapján két csoportra lehet osztani, az első csoportban a népmesei hagyomány elemeit felhasználó és felidéző meseszöveg a meghatározó, a másik csoport az irodalmi mese, a műmese elbeszélés-technikáját, másfajta fikcióra alapuló világát jeleníti meg. Az első csoport egy, a hazugságmese népmesei formáját felelevenítő mesét tartalmaz (Mikor én kisfiú voltam), a többi történet a tündérmese műfaji sajátosságai szerint szövődik (Lencsemagból lett legény; Hajnalfia; Az égig érő fa). A füstben lakó vénasszony meséje átmenetet képez a két csoport között, a népmese helyett a néphagyomány hiedelmei, babonái jelentik forrását, melyek a falusi környezet mellett egy mágikus dimenziót hoznak létre, a két szint közötti átjárás lehetőségével. A babonák világából létrejövő mágia és a hétköznapi élet közti váltások a mese megoldásának hogyanját homályban hagyják. Pedig a hangsúly épp a hogyanon van, mivel a mesemondó már a felütésben összefoglalja a történetet: "Élt egyszer egy leány meg egy legény, farsangkor jól megnézték egymást, nyáron összeveszttek, ősszel lakodalmat ültek. Mindez sorjában így történt." kezdődik a mese. Kapcsolható ez Mészöly ars poeticájához is, mely szerint az író feladata minél pontosabban megírni a homályt. A mese címszereplőjénél, a füstben lakó vénasszonynál tett látogatás a történet fordulópontja, ám ennek pontos tartalma bizonytalan. A homály bizonyosságát az író szépprózájában, például a Megbocsátás című kisregényben a történetet végigkísérő, az állomás felett vesztelő füstcsik motívuma adja, mely szintén egy állandóan jelenlévő szakrális dimenzióra utal, illetve a megbocsátás szimbólumaként is értelmezhető, mely nélkül Mészöly szerint nem képzelhető el a megértés. S valóban a mese fordulópontja a megértés, az önmegértés folyamatának egy pontba sűrítésével valósul meg. A torony meséjének törpéje szintén a megismerés útját járja, itt már nem hősökről, hanem szereplőkről lehet beszélni. A medvék építette torony - törpe által vágott - ablaka pontosan akkora lett, mint ő maga, s ugyanúgy csak egy darabkát látott a tájból, mint addig. A hegy meg az árnyéka hasonlóan tanmesei jellegű, finom

didaktikával szintén az önefogadásról szól. A keletkezésmondák műfaját felelevenítve, s visszájára fordítva, nem a hegy keletkezését, hanem pusztulását meséli el. Itt már megmutatkozik a Mészöly-mesék azon sajátossága, hogy az elbeszélő a történetet az egzisztenciális vagy érzelmi kudarc közelében zárja le. A Kerti hangverseny hangulatának líraiságát a filozófiai sík árnyalt bevonása is erősíti. Minden viszonylagos, a vízcseppeket számon tartja a mesélő, s a harmadik vízcsepp hanggá változik át. "Mi az a fejsze ott a zsebedben? - kérdezte az öregember továbbra is csukott szájjal. - Az egy szög - mondta Jamma is ugyanúgy csukott szájjal. - Akkor lehet, hogy egyik se? - kérdezte az öregember még csukottabb szájjal. - Az lehet - mondta Jamma is még csukottabb szájjal." A szögek és Jamma Mészöly szépprózájából vándorol át mesevilágába. A kislány Magyar novellabeli titokzatos szertartásait a mesében egy szertartásra való készülék helyettesíti. Jamma két évvel korábbi megérkezését ünneplik a mese szereplői a kerti hangversennyel. Az idősíkok egymásba csúsztatásával párhuzamban az átalakulások, átváltozások lehetősége sajátos mesei atmoszférát teremt. S mindez az elvárásolt tűzoltózenekar egyik dallama, mely félúton maradt a szöveg és zene között.

A délután meséinek sorát egy rendhagyó leltár zárja a Jelentés egy sosemvolt cirkuszról. A jelentés a cirkusz összes lehetséges módon történő lajstromozását jelenti. A cirkusz tagjainak felsorolását, az éléskamra tartalmának ismertetése követi, majd az ünnepi vacsora és beszéd után a bűvészelőadás bemutatása történik, majd az éjszaka helyzetképei következnek, s reggel a nyomok összegyűjtése. A jelentés és a nyomozás fogalmi játékosan összekapcsolódnak, egy játék kereteit teremtve meg a gyermek számára, a felnőttet pedig továbbgondolásra készítve. S valóban határhoz érkezett a kompozíció, az este meséi következnek: "Nem szégyelljük, bevalljuk - kidőlték az apródesztendősök..." - mondja a mesélő. Most következnek a felnőtt közönséget feltételező történetek, az író meséi után a mesemondó történetei. Az eredeti kötetkompozíció szerint ebben a részben főként a vak Fördőse a szó - őt is ismerheti már az olvasó a Magyar novellából -, a fuvalás csak néhány hanggal emlékeztet a hosszú délelőttre s a rövid délutánra. Az esti történetek többségének jellemzője, hogy nem juttatja el a mesét a szerencsés lezárásig.

Az elbeszéléskötetekben is jelenlévő mesékről, történetekről van szó. Ebben a kompozícióban elsőként szereplő mese a Farsang, mely a Sötét jelek, az Alakulások és Az én Pannóniám című kötetekben is szereplő történet, alcíme szerint: Variáció egy népdalra. Kilenc legény átváltozásokkal teli, riasztó vándorútjáról szól. Kőkény kisasszony szép, metaforikus története többféle szinten értelmezhető, a hagyomány átörökítésének kérdése mellett, a megismerés egyik lehetséges természetrajzát kínálja, s a beavatódás a szellemi szintek mellett a szerelembe, a férfi-nő kapcsolatba is megtörténik.

A Hét torony kedvence finom iróniával egy házasság történetét meséli el. Itt érvényesül legtisztábban Thomka Beáta megállapítása: "A megidézett szüzsémák észrevétlen kibillentése, az események kibontása nem alakul át oly mértékben, hogy az előnyös kimenetelű folyamatot veszélyeztetné" Valóban, a végkifejlet nem válik tragikussá, ám az értékek elbizonytalanítása után a bizonytalanság fenntartásával befejeződő mese erőteljesebb hiányérzetet hoz létre az olvasóban. Mesteri az alapszituáció fokozása. A mese a királynőt a nap minden percében elfoglaló ajándékvirágok teremtette abszurd helyzettel kezdődik, melyet a király vágyainak ajándékként való megjelenése (énekes lány, kutya) követ, s végül az erdőben lakó szarvasban valóban örömet találó királyné kedves állatának elpusztításában tetőzik. A gyilkolás és az öröm együttesét emeli ki a könnycsepp beépítése a pusztítás eszközeibe: a puskába. A mesei világ egy valóságos jelenség megfogalmazásának eszközeként jelenik meg, súlypontozva ezzel az író állásfoglalását; megoldás, feloldás helyett közérzeti nyugtalanságot teremtve.

A Gyigyimóka és a Kitrikoty-mese egy-egy társadalmi probléma megjelenítői, melyek a mese világában még szélsőségesebb színezetet kapnak.

A virágénekek hagyományát játékosan felidéző Virágok beszélgetése Jeszenák Kránicz történetét mondja el, aki egy pöttyös bogarat keres, amely egyszerre magába foglalhatja a társnak, a boldogságnak, vagy az élet értelmének szimbólumát. Mindhárom

virághoz egy-egy évszak társul, így a történet kerek egy év eseményeit mondja el, tavasztól tavaszig. Mindegyik virág egy-egy nőitípust képvisel, mindhárman szeretnék a keresett bogár szerepét betölteni Jeszenák életében, a boglárka szerint a bogár sárga mint ő, a búzavirág kéknek mondja, a zsálya pirosnak. A Mészölynek oly fontos cervantesi gondolat: "az út mindig jobb, mint a fogadók" mesealakja Jeszenák, akit a keresés mozgat. A történetnek nem tétje a keresett bogár megtalálása, viszont a mesei szüzsésémák öntőformát nyújtanak a meséhez, s a végtelen lehetőségek mellett a keresés végtelenítését is lehetővé teszi a mesei világrénd.

Az esti mesék középső blokkjában szereplő Virágok beszélgetése, Csengős bárány, Miért nincsen szárnyad? című mesék nem szerepeltek egyik elbeszéléskötetben sem. Végkicsengésükben pozitív, optimista zárlatúak e történetek, megfelelnek a szerencsés vég mesei elvárásának.

A Fehér cédrus című mese a Sötét jelek elbeszéléskötetnek is része volt, a néphagyomány elemeit népmesei elemekkel ötvözi, sűrű és nyomasztó balladai hangulatot teremtve. A történet szerelmespárja az emberi világban, az emberi közösségben kitaszítottá válik, a mese zárlatában a fiú fává, a lány kecskegidává változik, így a személyes túlélés biztosított, de a szerelem beteljesületlen marad. Hasonló szituáció nehezíti Lázár Ervin Szegény Dzsoni és Árnika című meséjében a hősök szerelmének beteljesülését, mikor egyikük kacska a másik ember, s bár az átváltozásra képesek, együtt nem lehetnek mindketten se kacsák, se emberek. Mészöly meséjéhez hasonló, bár beteljesüléssel záruló Hermann Hesse Piktör átváltozásai című meséje, melyben a fává változott Piktör kedvese is fává változik, s ezzel a közös metamorfózisok áradata veszi kezdetét.

A következő három történet: A mindent próbáló szegényember, a Király, akinek nem volt mestersége és Az elvarázsolt tűzoltózenekar a Sötét jelek és az Alakulások kötetének is része. A mindent próbáló szegényember történetének egy rövidebb változata került a mesegyűjteménybe. A szegényember a tipikus népmesei hős megtestesítője, aki a történet kezdetén szerencsétlenségek következtében mindenét elveszíti, az erre adott reakciók sorozata mitikus keretben fogalmazódik meg. A jégverte szőlőfürtöket hat nap alatt visszakötozi a helyére, a hetedik napon kiül a tanya elé és várja, hogy kisüssön a nap, majd miután kísérletét nem koronázza siker, az őt meglátogató szerencsés szőlőszomszédon áll bosszút. A bibliai történetek belefoglalása a mesébe, a profán teremtéstörténet, a testvérgyilkosság a történet archaikus és tipikus jellegét hangsúlyozzák. A címben jelzett mindent próbálás különféle létállapotokat jelent, melyekben a szegényember aktív vagy passzív módon vesz részt. A szegényember feladata nem a szerencsétlenség okának megfejtése, hanem a hozzá való alkalmazkodás, a megfelelő viszonyulás megtalálása a tét. A történet lezárását képező fokozatos visszatérés a természethez, az állatokon, növényeken keresztül visszaépülés kőként, az ásványi lét elérése az emberi lét kudarcaként és meghaladásaként egyaránt értelmezhető. Az említett két bibliai történeten kívül más archaikus történetek párhuzamai is felmerülhetnek e mesével kapcsolatban. Az ismert ok nélküli szerencsétlenség alaptörténete, Jób szenvedéstörténetével több ponton mutat hasonlóságot. Mészöly történetében is két transzcendentális alak befolyásolja a főszereplő sorsát, a többi mellékszereplő a "hőssel" szemben áll. Fontos elem a vándorlás motívuma, amely egyrészt mint népmesei elem, másrészt mint a mitológiai történetek alapeleme épül a történetbe. Az út, a vándorlás a keresés és az önmegértés terepe. A szegényember keresésének célja, az igaz embert megtalálni, Nietzsche Zarathustrájának vándorlását idézheti fel. Az eredeti, hosszabb változat a történet etikai részét hangsúlyozza, a mesei változat az egzisztenciálisat, már amennyiben a kettő különválasztható.

Az önfeláldozás másik története a királyé, aki mesterség és ország híján a saját testét osztja szét, s így válik királlyá. Az elvarázsolt tűzoltózenekar meséje a kötetkompozíció kerettörténetére utal, melyben megjelenik Kukumus, aki bajt és pusztulást hoz a falura, de a zenészek játéka még a tüzet is eloltja, hisz tűzoltózenekarról van szó.

A mélységek, súlyok és magasságok meséinek sorát egy habkönnyű, illanó hangulatot keltő mese zárja: Kéksötét hegyek, távol, melyből a három pici hercegnő apró szertartásait ismerhetjük meg, banális, apró dolgokat a kéksötét hegyekhez közeledve.

A mesekötet kompozíciója is mutatja, hogy Mészöly a mese szinte minden hagyományos formájában kipróbálta a benne élő mesemondót. A hagyományos meseformák mellett a hangsúlyok áthelyezésével is kísérletezett. Epikáján belül a mese műfaja mindenképpen egy új hang megjelenését eredményezi. Felszabadult kísérletező kedv terepévé válik a műfaj, eljutva egészen a határokig, az olvasóra bízva, hogy a felnőtteknek szóló történetek mennyiben olvashatók meseként. Olyan parabolikus, a mítoszba hajló történetek fogalmazásmódjához hasonló lehetőségeket rejthetett számára a mese, amelyhez hasonló a Az atléta halála vagy a Saulus című regényeiben megnyilvánul. A mészölyi formakeresés prózájában több sajátos műfaj keveredését eredményezte, ezek egyike a végleges vázlat, melynek nagyepikai ölelése sűrítve, kihagyásokkal a kispróza keretein belül marad. Álljon itt befejezésül a meseírás mészölyi végleges vázlata e mesék esszenciájaként: "Az üveghegy aljában egy csecsemő fekszik és nézi a napot. Az üveghegy aljában egy vénséges vénasszony ül és nézi a napot. Az üveghegy aljában a nap tűzi a homokot - Itt egy kis szünet következik a mesében."

